

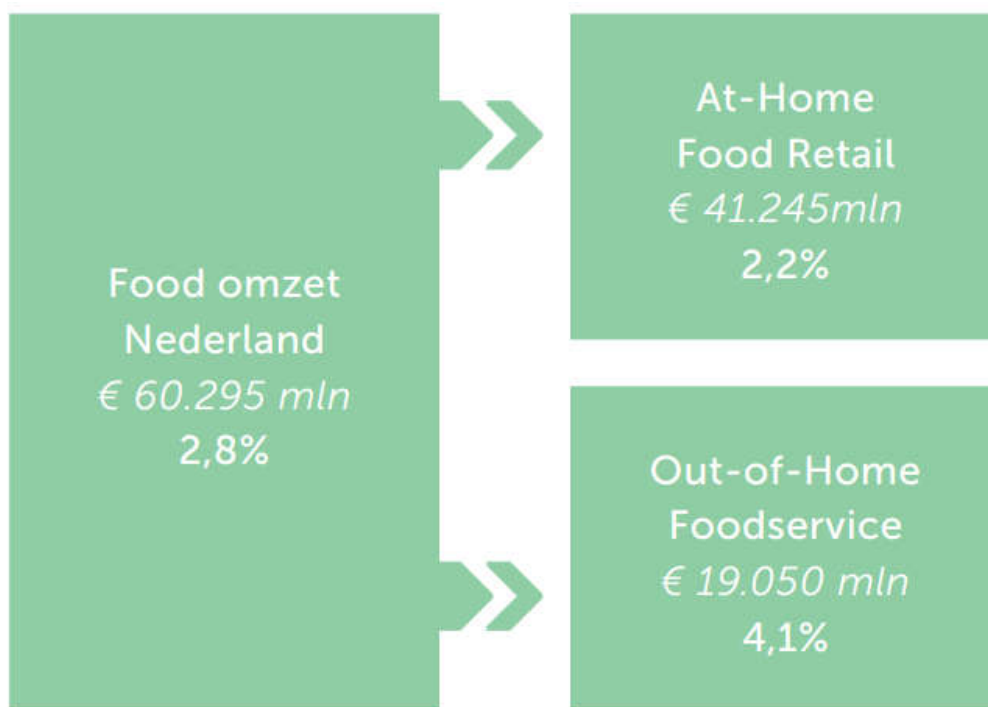
Out of Home 2017: Meer inkoop eten en drinken en omzetsijging

Foodstep heeft de inkoop en omzet van de Foodservice in kaart gebracht voor 2017.

We sluiten 2017 spetterend af!

Laat die flessen maar knallen want de consumentenbestedingen F&B in Foodservice zijn hoger dan ooit! Bovendien groeit Foodservice met 4,1% wederom harder dan retail waardoor Foodservice haar omzetaandeel verder heeft weten te vergroten.

De totale bestedingen in foodservice stijgen van 18,3 miljard euro in 2016 naar 19 miljard in 2017. Daarmee scoort foodservice een nieuwe omzetrecord en overtreft het de historische hoogte uit topjaar 2008.

Innovatie en florerend ondernemerschap

Positionering is belangrijker dan ooit. Horeca ondernemingen hebben scherpe keuzes weten te maken en er zijn succesvolle nieuwkomers bijgekomen. Deze startups van veeleisende ondernemers vragen een andere benadering van fabrikant en leverancier zo blijkt ook uit het Nationaal Horeca Onderzoek 2017-2018 van Foodstep. Kwaliteit van producten is voor hen de basis, zij zijn minder gevoelig voor aanbiedingen en promoties en hechten meer waarde aan exclusiviteit en vergaande productkennis. De markt en trend lijken zij feilloos te begrijpen.

Inkoopgroei, margeverbetering en stijging consumentbestedingen

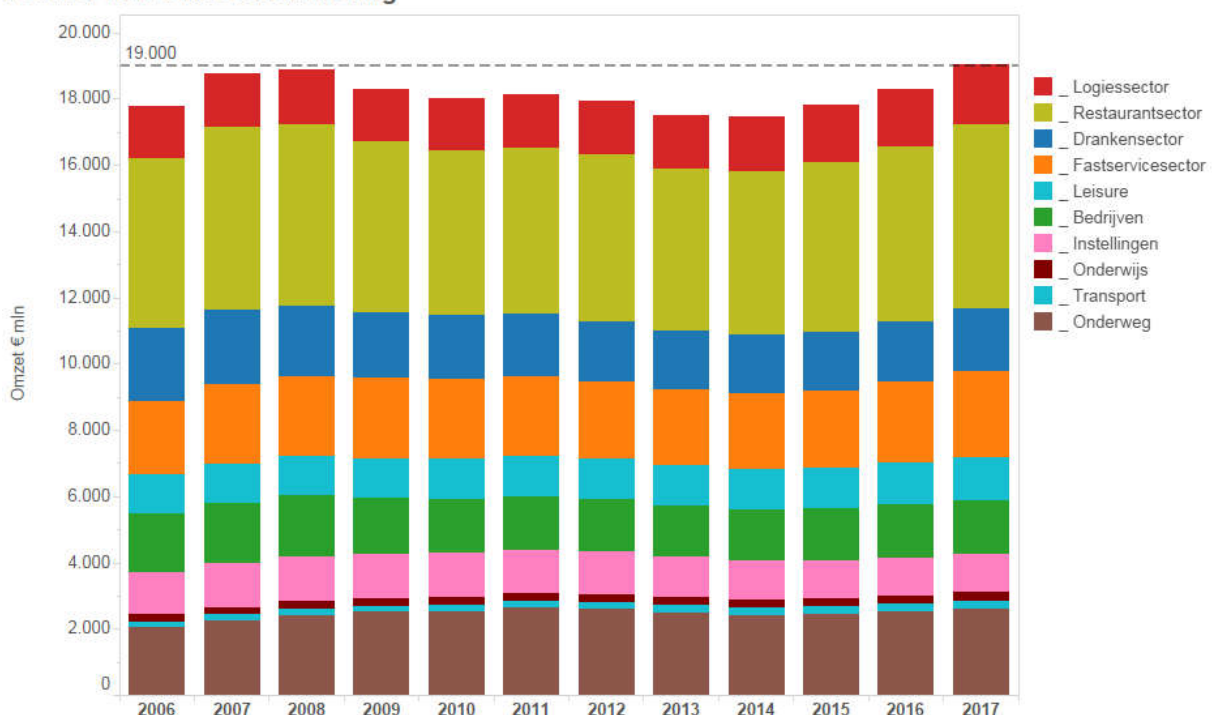
Foodstep meet in de Foodservice periodemonitor over januari t/m oktober 2017 een waardeontwikkeling van 1,5 à 2% in toeleveringen vanuit reguliere groothandels aan horeca en cateringlocaties. Deze inkoopgroei is nog zonder de toenemende inkoop via supermarkten en directe leveringen vanuit producenten en speciaalzaken. Inkoop via deze kanalen neemt door online bestelgemak en een goede distributie in populariteit toe bij kleine horeca, bedrijven en instellingen.

De totale waarde over alle inkoopkanalen stijgt de foodservice in 2017 naar schatting met 2 à 2,5% ten opzichte van 2016.

In 2017 is de stijging van de consumentwaarde ("kassa-omzet") hoger dan die van de ingrediëntwaarde ("inkoop"). Door slimmere keuzes op het inkoopassortiment en portionering kan een foodservicebedrijf een margeverbetering realiseren. Denk daarbij aan seizoenproducten, meer groente en minder vlees op het bord, en een verschuiving naar margegunstigere dranken (meer koffie, minder frisdrank). De 2 à 2,5% inkoopgroei werkt met de margeverbetering door als een stijging van 4% in consumentbestedingen in 2017.

Dat betekent een stijging van de totale bestedingen in foodservice van 18,3 miljard euro in 2016 naar 19 miljard in 2017.

Foodservice Omzetontwikkeling

HORECA & LEISURE

Het weer was in de zomer van 2017 wisselend en gemiddeld wat minder dan in 2016. Onrusten in het buitenland hebben de keuze voor vakantiebestedingen in eigen land gestimuleerd. Het consumentenvertrouwen in de economie is hoog en uitgaven aan eten en drinken zijn toegenomen.

Millennials (geboren tussen 1985 en 2000) zijn een belangrijke groep consumenten voor de horeca. Deze groep maakt vaak andere keuzes voor wat betreft eten en drinken dan andere generaties. Het is een groep die kiest voor betekenisgeving en die openstaat voor een variëteit aan culturele invloeden. Luxe ingrediënten hebben hun glamour verloren. Het gaat tegenwoordig om genieten van verantwoord eten.

Logiesector

Binnen de logiesector lieten in 2016 en 2017 vooral campings en bungalowparken een stijging zien in foodservice. Voor heel 2017 wordt een inkoopplus van 1,5% geschat, en een omzetplus van 3% zo blijkt uit ramingen van Foodstep. Dat geeft een omzet aan eten en drinken van 1.815 miljoen euro.

De hotels profiteerden in 2015 van de aantrekkende internationale zakelijke markt en zagen in 2016 en 2017 een beperkte toename in bestedingen aan eten en drinken. Het aantal hotelovernachtingen van Nederlandse en buitenlandse gasten neemt toe, maar hotels in grote steden benutten hun dure vierkante meters vooral voor de kamerverhuur. Gasten worden voor lunch en diner ondergebracht in nabijgelegen restaurants.

Restaurantsector

In 2016 realiseerde de restaurantbranche een waardeontwikkeling van de foodservice-omzet van 2,8%. Voor 2017 heeft Foodstep een geraamd groeipercentage van 5,6%. De bestedingen in de restaurantbranche stijgen met bijna 300 miljoen euro naar een verwachte omzet van 5.548 miljoen euro in 2017.

Het restaurantaanbod verruimt en vertoont een grote diversiteit. Restaurantkeukens met lokale ingrediënten en authentieke recepturen kennen een grote belangstelling.

Opvallend zijn de invloeden van internationale keukens en de concepten gericht op een gezonde en duurzame lifestyle. De aandacht van TV en andere media maakt het bezoek aan restaurants met bijzondere keukens laagdrempeliger. De gast is meer culinair geschoold en kritischer. Gerechten worden persoonlijker. De uniformiteit uit de 20e eeuw past niet meer. De restaurants moeten de toename aan boekingen delen met meer concurrenten.

Fastservice

Ook voor 2017 is fastservice (cafetaria's, lunchrooms ed.) de sterkste groeier binnen de horeca qua waardeontwikkeling, en wel met een geraamde omzetplus van 6,9%, zo blijkt uit voorlopige cijfers van Foodstep. De omzet van deze deelbranche komt dit jaar dan naar verwachting uit op 2.608 miljoen euro.

De behoefte aan een snelle hap zit echter niet zozeer in de traditionele cafetaria's maar meer in lunchrooms en nieuwe eetconcepten die inzetten op meer gezonde en verantwoorde producten. Ook de fastfoodrestaurants draaien goed in 2017.

De consument kiest steeds meer voor gemak, wat heeft bijgedragen dat fast-casual concepten in een stroomversnelling zijn gekomen. Formulering, standaardisatie en ketenvorming zijn inherent aan deze. Het aantal franchiseketens neemt toe en steeds meer bedrijven sluiten zich aan.

Drankensector

De drankensector (cafés, koffiebars, zaalbedrijven, e.d.) komt dit jaar volgens de raming van Foodstep uit op een plus van 3,3%. Dat is vergelijkbaar met de +3,1% die de sector in 2016 realiseerde. Er wordt in 2017 naar verwachting 1.894 miljoen euro omgezet aan foodservice in de natte horeca.

Na een sanering onder traditionele cafés kiest de drankensector anno nu voor onderscheid en beleving met speciaal-bieren, wijn, cocktails en home-made limonades. Nieuwe spelers voegen waarde toe in de markt, maar daar staat tegenover, dat er locaties zijn die niet meegaan in de ontwikkelingen en langzaam leeglopen.

Het koffiecfé wint aan populariteit. Vooral in steden ontstaan nieuwe koffie- en theeconcepten of breiden ketens hun business uit. Het concept, de beleving en de mogelijkheid om te werken en verbinden staan centraal. Goede koffie, een internetverbinding en sfeervol interieur zijn de basis.

Horeca bij sport en recreatie

In 2017 groeien de bestedingen bij horeca bij sport en recreatie met 2,6% naar 1.311 miljoen euro. Meer vakanties in eigen land hebben recreatieve bestedingen gestimuleerd. Een professionalisering bij horeca-exploitaties in sport en recreatie geeft een verschuiving naar hoger geprijsde consumpties.

De recreatiesector ziet dat 65+-ers veelal actieve en vitale ouderen zijn met een toename in recreatieve bestedingen.

CATERING

Bedrijven / bedrijfsrestaurants

In 2017 gingen de foodservice-bestedingen in bedrijven (uitbesteed aan cateraar of in eigen beheer) minder hard omhoog dan in de horeca. Een waardegroei van 0,4% leidt tot 1.611 miljoen euro in 2017.

De toename van het aantal werkenden in het bedrijfsleven is positief voor bedrijfsrestaurants. Maar het 'nieuwe werken' maakt dat eten en drinken op het werk minder vanzelfsprekend zijn. Met concurrentie van foodservice locaties buiten het bedrijfsterrein loopt de eet- en drinkomzet in bedrijven in 2017 nauwelijks op.

Zorginstellingen

De eet- en drinkvoorzieningen in instellingen ondervinden sinds 2011 de druk van centrale bezuinigingen. Met minder patiënten en meer thuisverpleging is de behoefte aan foodservice in grootschalige zorgcomplexen gekrompen. De kleinere zorgvormen kiezen vaker voor beleving vanuit retail. In 2017 is in de grootschalig zorg nog weinig verbetering in de foodservice-uitgaven. Bij de kleinschalige zorg lijkt in 2017 de foodservice groothandel weer een stuk markt terug te pakken van de supermarkten. Voor het totale marktsegment Instellingen is na zes jaar van dalingen sprake van 2,5% stijging aan eten en drinken in 2017 naar 1.167 miljoen euro.

Onderwijs

Onderwijs ziet in de stijging van foodservicebestedingen van 244 miljoen naar 250 miljoen euro in 2017. Daarin is te merken dat studenten zich niet laten afschrikken door het prijskaartje van luxe belegde broodjes of de betere koffie in in pandige koffiecafés.

Caterars van onderwijslocaties merken dat de mobiele student verleid wordt door nabijgelegen horeca.

ONDERWEG

bij Pompshops, Openbaar vervoer en in Detailhandel

Totaal gaat er onderweg in 2017 een geschatte 2.605 miljoen euro aan eten en drinken om, wat 3,5% meer is dan in 2016.

De foodservice bij pompshops stijgt met 1,6% ten opzichte van 2016. Benzinestations zien minder stops bij bemande pompshops. De passanten zijn bovendien kritischer op het food- en drankaanbod. Concurrentie van nabijgelegen retail en fastservice ligt op de loer.

De groei in foodservice onderweg zit meer in horeca bij openbaar vervoer en horeca bij detailhandel. Deze laten een geraamde waardegroei zien van respectievelijk 5,1% en 8,7%.

FOODSERVICE MARKT Nederland

2017

segment	2017			
	Omzet € mln	omzet groei%	Vestigingen	vestig groei%
FOODSERVICE Totaal	19.050	4,1	170.788	1,0

Horeca & Leisure

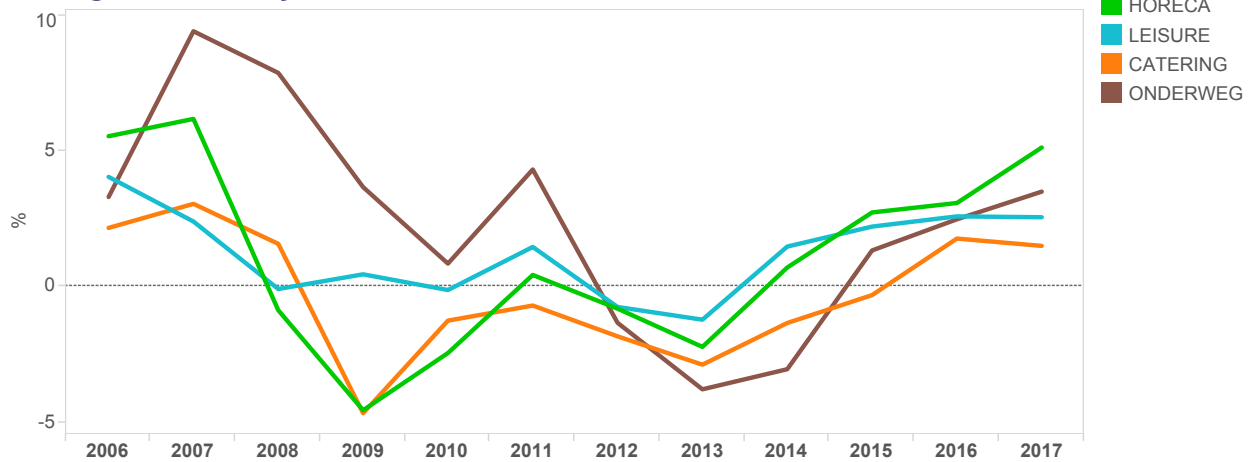
segment	2017			
	Omzet € mln	omzet groei%	Vestiging..	vestig groei%
HORECA	11.865	5,1	45.521	-0,7
_ Logiessector	1.815	3,1	6.559	-1,2
_ Restaurantsector	5.548	5,6	16.466	-1,0
_ Drankensector	1.894	3,3	10.193	-2,6
_ Fastservicesector	2.608	6,9	12.303	1,7
LEISURE	1.311	2,6	14.018	0,9

Catering & Onderweg

segment	2017			
	Omzet € mln	omzet groei%	Vestigin..	vestig groei%
CATERING	3.268	1,5	106.239	1,8
_ Bedrijven	1.611	0,4	104.667	1,8
_ Instellingen	1.167	2,5	796	-0,5
_ Onderwijs	250	2,5	776	-0,1
_ Transport	241	3,3	0	0,0
ONDERWEG	2.605	3,5	5.010	0,7

omzetgroei % t.o.v. jaar ervoor

Waardeontwikkeling in foodservice

	Ingrediëntwaarde F&B (inkoop)				Bestedingen consument eten en drinken buitenshuis (omzet)										
	ontwikkeling (%)		Inkoop x mln euro		ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar (in %)							x mln euro			
	via grossiers**	via retail***	2017*		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2015	2016	2017*
Foodservice	1,6 à 1,8%		2,2%	6.817	-1,6%	0,8%	-1,1%	-2,5%	-0,1%	1,9%	2,7%	4,1%	17.816	18.303	19.050
HORECA	2,2%	10,9%	3,1%	3.585	-2,4%	0,4%	-0,8%	-2,2%	0,8%	2,7%	3,1%	5,1%	10.950	11.287	11.865
Logiessector	0,3%		1,5%		-0,6%	4,6%	0,9%	-1,2%	2,7%	3,6%	1,7%	3,1%	1.732	1.761	1.815
Restaurantsector	2,5%		3,6%		-3,8%	0,8%	0,0%	-2,9%	0,6%	3,5%	2,8%	5,6%	5.111	5.253	5.548
Drankensector	0,8%		1,5%		-2,3%	-3,6%	-2,2%	-2,8%	1,3%	1,3%	3,1%	3,3%	1.779	1.834	1.894
Fastservicesector	3,9%		4,2%		-0,8%	0,1%	-2,6%	-1,1%	-0,5%	1,6%	4,8%	6,9%	2.328	2.440	2.608
LEISURE	1,2%	12,7%	2,0%	514	-0,1%	1,5%	-0,8%	-1,2%	1,0%	2,2%	2,6%	2,6%	1.246	1.279	1.311
Foodservice bij Sport	-0,3%		0,7%		-1,7%	1,3%	-2,6%	0,4%	1,8%	1,4%	1,8%	1,2%	665	676	685
Foodservice bij Recreatie	3,7%		4,1%		1,8%	1,7%	1,5%	-3,0%	1,1%	3,1%	3,5%	4,1%	582	602	627
CATERING	-0,2%	7,4%	0,5%	1.768	-1,3%	-0,7%	-1,8%	-2,9%	-1,3%	-0,3%	1,8%	1,5%	3.164	3.220	3.268
Bedrijven	-1,3%		-0,6%		-3,1%	-1,0%	-2,4%	-2,0%	-0,3%	0,6%	2,8%	0,4%	1.561	1.605	1.611
Instellingen	2,1%		2,5%		-0,5%	-2,3%	-2,7%	-4,9%	-3,4%	-2,2%	-0,4%	2,5%	1.143	1.138	1.167
Onderwijs	-0,8%		1,5%		3,5%	1,8%	1,5%	-1,6%	0,8%	2,1%	3,1%	2,5%	236	244	250
Transport	2,3%		2,3%		4,6%	10,9%	4,5%	1,0%	0,4%	0,6%	4,0%	3,3%	224	233	241
ONDERWEG	2,5%	4,9%	2,5%	950	0,8%	4,3%	-1,3%	-3,8%	0,0%	1,3%	2,5%	3,5%	2.456	2.517	2.605
Benzinestations	0,9%		0,9%		0,0%	5,0%	-3,7%	-4,2%	-4,9%	-0,3%	0,9%	1,6%	1.626	1.641	1.667
bij Vervoer, facilitaire horeca	3,8%		4,1%		3,6%	1,5%	2,9%	0,6%	1,6%	5,7%	4,0%	5,1%	386	401	422
bij Detailhandel, facilitaire horeca	7,5%		7,6%		2,3%	3,7%	5,5%	-5,5%	0,5%	3,8%	6,9%	8,7%	445	475	517

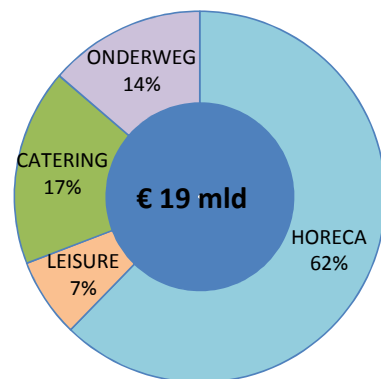
Waarde-ontwikkeling eten en drinken, waarvan de inkoop via grossiers en via retail.

* voorlopig cijfer 2017. Op basis van metingen t/m oktober 2017.

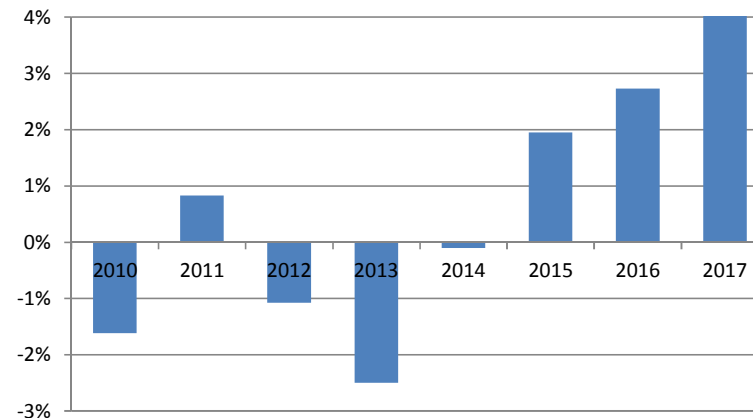
** Ontwikkeling volgens Foodservicemonitor Foodstep.

De Foodservicemonitor volgt de waarde van eten en drinken hoofdzakelijk via groothandelsbronnen.

*** Schatting: stijgende inkoop via supermarkten, slagers, bakkers en boeren.

Waardeontwikkeling Foodservice (% t.o.v. voorgaand jaar)

HORECA

Logiessector

Hotelsector

Hotel, motel, conferentieoord

Bed & Breakfast

Verblijfrecreatie

Camping

Vakantiehuisen/Appartementen

Herberg/Jeugdherberg

Restaurantsector

Aziatisch restaurant

Restaurant (nationale keuken), incl selfservice

Restaurant buitenlandse keuken, incl pizzeria

Eetcafé

Creperie/Pannenkoekenhuis

Event-/Party-catering

Drankensector

Bar / cafe

Koffie-/theehuis

Zalen-/Partycentrum

Ontmoetingscentrum

Discotheek, nachtclub ed

Strandbedrijf, recreatiemeer

Fastservicesector

Ijssalon

Cafetaria/snackbar

Internationale fastfoodketen

Shoarma/ Grillroom /Kebab

Lunchroom, broodjeszaak

LEISURE

Foodservice bij Sport

Fitness & Sportscholen

Openluchtaccommodaties (voetbal, hockey, golf, tennis etc)

Overdekte accommodaties (sporthal, zwembad, tennis enz)

Foodservice bij Recreatie

Museum, theater, concert, sportstadion, evenementenhal

Dierentuin, pretpark, speelparadijs, speeltuin

Bioscoop, filmtheater

Bowlingbaan, kartbaan, snooker/pool, casino, automatenhal

Overige dagrecreatie

CATERING

(uitbesteed aan cateraar & in eigen beheer)

Bedrijven

5-49 werknemers

50-99 werknemers

100-499 werknemers

500+ werknemers

Instellingen

Ziekenhuis

Ouderenzorg

Instellingen Geestelijke Gezondheidszorg

Instellingen Gehandicaptenzorg

Penitentiaire Inrichting

Kazernes

Onderwijs

Voortgezet Onderwijs

MBO

HBO/WO

Transport / Inflight

ONDERWEG

Benzine station

bij Vervoer, facilitaire horeca bij (openbaar) vervoer

bij Detailhandel, facilitaire horeca in winkelbedrijven